

Teatrul în ofensivă

„Cea mai bună apărare este ...atacul!”. Aforismul acesta atribuit unui mare teoretician militar, devenit printre altele în epoca modernă o frecventă recomandare adusă echipelor de...fotbal, se potrivește destul de bine și activității teatrale.

Dar, adică de cine ar avea să se teamă teatrul? În ziua de 14 ianuarie, la ora 4 dimineața pe un ger de -10°, un cîrd lung de oameni tremurau în fața cinematografului Patria (deși un afiș anunța „nu mai avem bilete”) cu speranța că vor obține totuși intrarea la „Pe aripile vîntului”. Bun, prost, ca orice serial de aventuri, „Mannix” a intrat în reflexul publicului, astfel încît simbata a devenit zi nefastă pentru teatru. Matineele de duminică dimineața sînt compromise nu de un detectiv, ci de un delfin: Flipper; cînd în sala palatului cîntă Ion Dolănescu sau Benone Sinulescu (cel cu voce de contraltă) se face praf și pulbere orice altă masivă adunare teatrală.

Și atunci? Teatrul să se apere! Cum? Plîngîndu-se de film, de televiziune, de angoasele spectatorilor moderni, de lipsa lor de receptivitate la un fior modern? De peste două mii de ani, teatrul a avut mereu concurenți din cei mai aprigi. De la circ la tenis, de la carnaval la lupte cu tauri. Și teatrul nu s-a predat, nici nu a sucombat. Azi nu-l sperie așadar nici „Aripile vîntului” și nici finala „Cupei Davis” (sălile de teatru au fost dealtfel populate în zilele teribilului eveniment) ai cărui eroi ne urmăresc zi și noapte în toate formele „mass-mediei”. Pentru că teatrul se apără, atacînd artistic! Să amintim aici cîteva acțiuni menite a ne confirma afirmațiile.

Anul acesta stagiunea teatrală s-a deschis mai pregnant: puțină publicitate în plus, cîteva acțiuni mai spectaculoase ale teatrelor cu acest prilej. Recent s-a încercat încă ceva pe plan bucuștean: o „săptămînă a teatrului”, 7 zile care cuprînd chintesența activității unei întregi stagiuni: cele mai

bune spectacole (în special cu piese originale), întâlniri ale vedetelor teatrale cu spectatorii, discuții după spectacole (am fost martorul unei pasionante discuții după O scrisoare pierdută la Teatrul „Bulandra”, ce risca să se termine odată cu cîntecul cocoșilor dimineața), matinee literare (Teatrul de Comedie organizează o întîlnire între autorii săi și public) etc., etc. E... ceva! Am avut vara aceasta o „lună a dramaturgiei originale”. La vară vom avea o stagiune teatrală specializată: „Comedia pe scenele bucuștene”. Și, fără îndoială, că nu-i va lipsi succesul de public. Stagiunea estivală tinde să devină în acest fel substanțială, cu un ax, un punct de vedere tematic. Tînjim încă după un festival internațional de teatru. Tradiția, valoarea colectivelor bucuștene recomandă această spectaculoasă inițiativă. Și splendida clădire a Teatrului Național, ai cărei spectatori vom fi în curînd, se recomandă ca un sediu, el însuși, spectaculos. Puțină inițiativă și am putea fi gazdele unui „festival” în care turismul ar putea fi în mare măsură cointeresat...

Dar pînă atunci mai sînt destule inițiative neepuizate încă. Începînd cu expozițiile din holul teatrelor și sfîrșind cu afișele. (Problema, vai, nerezolvată de două decenii: Bucușteștii rămîine printre orașele cu cel mai sărac și neinventiv afișaj teatral. Unde e afișul și propaganda teatrală masivă în școli, uzine, facultăți?).

S-a discutat mult despre utilitatea și eficiența artistică a „teatrului în cartier”. Există încă deficiențe — mari, mai ales de ordin tehnic — legate de utilajul scenelor cluburilor, caselor de cultură. Dar se încearcă a se depăși neajunsurile; e începutul sfîrșitului rutinei. Fiecare teatru își poate găsi modalități proprii (noi și multe), dîncolo de funcționarismul omului de teatru care nu are în vedere decît spectacolul în care joacă și statul de salarii pe care-l semnează chenzinal. Funcționează în fiecare teatru un mecanism uman nou, complex: comitetele de

oamenii ai muncii (despre care ar trebui să scriem mai des și mai mult). În teatre s-a instaurat un spirit de echipă colectiv; în jurul directorului, personalități proeminente, talente și dăruite sînt chemate să încerce, și încearcă pe cît posibil a înlătura arbitrarul, a deschide drum ideilor și inițiativelor. Acestea s-ar cuveni mai repede concretizate în acțiuni, spre binele ofensivei teatrale.

M-am referit pînă aici mai ales la Capitală, dar excelente lucrări s-au făcut și la Timișoara, la Arad, la Bacău etc. (Pe cînd se va relua foarte buna inițiativă a festiva-

lului pentru tineret de la Piatra Neamț?)... La Constanța și Sibiu s-a lucrat bine pentru teatrele de păpuși etc., etc. Se spune că există zile faste și nefaste pentru teatru (săptămînile de după 1 ianuarie, săptămînile primăverii etc.), dar aceasta e o simplă erezie. Sala „suferă” numai la spectacolele proaste. La cele bune, niciodată... Evident, deci, primul capitol al ofensivei teatrale trebuie să înceapă de la calitatea spectacolelor. Fără a ignora celelalte mijloace. Sau, mai bine zis, pentru a le pune în slujba unui teatru de calitate. Într-o asemenea alianță, teatrul va fi mereu în ofensivă!

N o t e

Repetiții— școală

„Decor” mai puțin obișnuit în teatru: 3 profesori universitari stau față în față cu actorii. Se discută despre Ibsen. Mai concret, despre o piesă a marelui scriitor norvegian. Precis despre: „Stilpii societății”. Locul acțiunii: Teatrul Mic. În locul obișnuitei repetiții, o dimineață de dezbateri despre teatrul ibsenian, coordonatele sale sociale, istorice, filozofice — despre substanța piesei respective. A doua zi regizorul spectacolului își prezintă concepția regizorală. D. D. Nelcanu a devenit pentru două ore un conferențiar care face cunoscut itinerarul repetițiilor, „caietul său de regie”. Apoi discuții. Actorii sînt invitați să reflecteze, să gîndească mai adînc, mai precis. La roluri, epocă, atmosferă.

Faptele nu sînt nici singulare, nici întîmplătoare. Discutarea etapelor spectacolului începînd cu capitolul principal: — concepția regizorală — devine o metodă curentă de lucru; serioasă. Actorii sînt astfel

mai nu numai să-și descifreze rolul în repetiții (— cum se întîmplă din păcate adeseori), ci să se aștearnă pe pagini de bibliografie, să cunoască aprioric nu numai ce vor juca, ci și cum vor juca. Capriciile unor „teribili” regizori care fie că lasă actorii să se joace singuri, mînați de instinctul profesional — fie că îi supun unor jocuri și cazne arbitrării sînt tot mai mult părăsite. Așa cum nici un constructor nu edifică o casă, înainte de a studia planul arhitectural, nici actorii nu pot construi un spectacol empiric, pe bîibiite.

Discuțiile pot deveni pasionante iar secretariatele literare un ferment stimulator... Se vor înlătura astfel cît mai multe erori, de înțelegere, concepție, ne vom feri de mode și capricii, de amatorism și prost gust. Acel „teatru școală” preconizat de Alecsandri se potrivește deci nu numai spectatorului ci și creatorului de pe scenă.

Și poate nu e departe nici ziua cînd vom întîlni actorii cu ghiozdanul doldora de cărți, îndreptîndu-se spre repetiție ca spre școală.

A. P.

